

[Ecouter des extraits du Maamar](#)

ויאמר ג' לא אוסיף ג' עוד ג' לאוירח ה' את ריח הניחוח מוצאי-שבת, אור לז' מר-חשוון ה'תש"מ ישובותו[1], ולאחרי זה ממשיך[2] ואני הנני מקים את בריתי ג', ואיתא במדרש[3] וירח ה' את ריח הניחוח הריח ריחו של אברהם אבינו עולה מכבשן האש כו' ריח של חנני' מישראל ועזרי' עולין מכבשן האש כו' ריח דורו של שמד, והיינו דבהקרבנות שהקריב נח הריח בהם (גם) ריח המסירות נפש דאברהם אבינו והמס"נ דחנני' מישראל ועזרי' בימי נבוכדנצר והמס"נ דדורו של שמד. ומסיק במדרש 3 הדא הוא דכתיב[4] זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה, ומבואר במאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר[5] שהוא דור כזה אשר (עם היותו דור של שמד, מכל מקום) כל דרישתו הוא להיות מבקשי פניך, פנימיות הוי', דענינם הוא להיות יעקב סלה, דסלה מורה על נצחיות[6]. ויש להוסיף בזה, על פי הידוע[7] שיעקב הוא יו"ד עקב, היינו המשכת הוי"ד דשם הוי"ו[8] (ולמעלה יותר[9]) עד לבחי' עקב (למטה מטה), והוא באופן דסלה (נצחיות), שאין שייך בזה שינויים, כמאמר רז"ל[10] כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק. וידוע דיוק רבותינו נשיאינו בזה[11], הרי גם ריח הניחוח דהקרבנות (שהקריב נח) הוא ענין נעלה, ולמה אומרים שהכריתת ברית עם נח על קיום העולם (מתחיל מהאמירה לא אוסיף ג' לא ישובותו) ה' מצד זה שוירח ה' (בהקרבנות שהקריב נח, גם) ריח העבודה דמס"נ דוקא. ויתירה מזו אינו מובן מה שבמס"נ גופא מונה במדרש ג' ענינים (בהסדר דמלמטה למעלה), שהמס"נ דחנני' מישראל ועזרי' היא גדולה יותר מהמס"נ דאברהם אבינו, כי אז (בזמן חנני' מישראל ועזרי') הנסיון ה' גדול יותר דאיך יתכן שלאחרי שה' כבר בית המקדש ולאחרי וישב שלמה על כסא הוי"ו[12] יהיו עובדי כוכבים מרקדין בהיכלו[13]. והנסיון (ובמילא גם המס"נ) דדורו של שמד הוא גדול יותר באין ערוך גם מהנסיון והמס"נ דחנני' מישראל ועזרי', דלאחרי אריכות הגלות והגזירות והשמדות ר"ל איך יתכן שכל זה אינו מספיק ונמצאים עדיין בגלות ובחושך כפול ומכופל, ועד שמזמן לזמן ישנם מאורעות כאלה שאין עליהם שום ביאור והסבר כלל, מכל צד ופנה, ואף על פי כן (לאחרי כל ההעלמות וההסתרים), הנה זה דור ג' [דמה שמסיים במדרש הדא הוא דכתיב זה דור ג' קאי בעיקר על ענין השלישי, דורו של שמד] שהוא דור הקשור עם בחי' זה, דבחי' זה היא דרגת נבואת משה, כמרז"ל[14] כל הנביאים (גם הגדולים שבהם) נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה.

וענין זה (השייכות והקישור דדורו של שמד עם בחי' זה, דרגת נבואת משה) נראה ביותר, כאשר גם לאחר העבודה דמבקשי פניך בגילוי ישנם עדיין העלמות והסתרים ואעפ"כ עבודתם היא באופן דיעקב סלה. דהנה עיקר העבודה דמבקשי פניך בגילוי הוא בחודש אלול שאז אומרים בקשו פני את פניך הוי' אבקש[15] [ומסיימים קוה אל ה' ג' וקוה אל ה' [16] כי הוא מהדברים שצריכים חיזוק[17]], ומזה נמשך אח"כ (בר"ה ויוה"כ"פ) הכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, ועד שזה נמשך בגילוי בזמן שמחתנו לשון רבים ישמח[18] הוי' במעשיו וישמח[19] ישראל בעושי[20] ושניהם הם בתיבה אחת (שמחתנו) [21], ובפרט בשמח"ת שהשמחה היא בלתי מוגבלת ועד שהשמחה היא בניגונים וריקודים דענין הריקודים הוא שהשמחה חודרת בכל כחות ואברי האדם עד בהרגלים (חלק הכי תחתון שבו), ועד שהרגלים הם במצב כזה שהם מגביהים ומנשאים גם את הראש שגם הראש רוקד בשמחה גדולה שלמעלה ממדידה והגבלה, ויתירה מזו שבהריקודים דהקפות הנה הרגלים מגביהים ומנשאים ומשמחים און מאכן טאנצן (= ומרקידים) גם את התורה, גם התורה כמו שהיא למעלה מהבנה והשגה, שהרי בעת ההקפות התורה היא כרוכה במפה ועטופה במעיל שזה מורה על דרגת התורה שלמעלה מהבנה והשגה שמזה מובן דמה שישראל משמחים וכו' את התורה כמו שהיא כרוכה במפה וכו' הוא שפועלים עילוי גם בבחי' זו דתורה [ויש לקשר זה עם המבואר בלקוטי תורה[22] בענין גודל העילוי דהקפות, שלכן לא ניתנו ליכתב אפילו בתורה שבעל פה ואינו אלא מנהג]. וכאשר לאחר כל זה יש עדיין חושך הגלות, ועד לחושך כפול ומכופל ועד למאורעות כו' בשלוחי מצוה וכו'[23], ואעפ"כ (לאחרי כל ההעלמות וההסתרים) כל ישראל עומדים חזק על מעמדם[24] ובאופן דסלה למעלה משינויים. ואומר על זה יעקב סלה כי עבודה זו (באופן דסלה) היא מצד ענין יעקב יו"ד עקב, שגם כשישראל הם בבחי' עקב (ריבוי העלמות והסתרים) מאיר בהם הוי"ד. וזוהי השייכות והקישור דדורו של שמד עם בחי' זה, דרגת נבואת משה, דעם היותו נמצא בחושך כפול ומכופל שאין למטה ממנו מ"מ הוא עובד את ה' באופן דסלה, כמו שהי' רואה אלקות דמוחש ובאופן דמראה באצבעו ואומר זה[25]. ויתירה מזו, שיש מעלה בהעבודה דמס"נ דדור זה גם על העבודה דמשה כידוע תורת רבותינו נשיאינו[26] על הפסוק[27] והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה

שעיקר ענותנותו של משה הי' מזה שראה העבודה דמס"נ של דרא דעקבתא דמשיחא.

ועל פי כל זה תוגדל התמי' מה שהכריתת ברית דנח היתה דוקא מצד זה שוירח ה' ריח העבודה דמס"נ ועד להמס"נ דדורו של שמד, והרי הכריתת ברית דנח היתה על קיום העולם, בחי' חיצוניות העולמות [וכמבואר בכ"מ]28 בענין ההפרש שבין הכריתת ברית דנח להכריתת ברית דאברהם ודמשה, דהכר"ב דנח הוא על קיום העולם והכריתת ברית דאברהם הוא על תורה ומצוות והכריתת ברית דמשה הוא על ענין התשובה], ולמה הוצרך לזה ריח העבודה דמס"נ ועד למס"נ בתכלית השלימות.

והענין הוא ע"פ המבואר29 [29] בענין ויזכור אלקים את נח גו'30 [30] [שזה הי' עוד לפני וירח ה' את ריח הניחוח], שזכרון זה (וגם את נח באהבה זכרת31) [31] הי' מצד האהבה פנימית ועצמית [ויש לקשר זה גם עם פרש"י עה"פ30, דמ"ש ויזכור אלקים, דשם אלקים הוא מדת הדין, הוא לפי שנהפכה מדת הדין למדת הרחמים. דרחמים אלו (כאשר מדת הדין נהפכת למדת הרחמים) הם רחמים נעלים ביותר, הבאים מצד האהבה פנימית ועצמית]. וזהו גם מה שהפסוק ויזכור אלקים את נח גו' הוא מפסוקי זכרונות שבמוסף דר"ה, דענין אמירת הפסוקים הוא בכדי להביא ראי' מן התורה ולאשר32 [32] את הענינים דר"ה, שתהי' ההמשכה ממקור ושורש הראשון עד לעצמות ומהות ומשם ימשך בכל העולמות עד למטה מטה בפנימיותם, ועי"ז נעשה שינוי עיקרי גם בחיצוניות העולמות33 [33]. ומזה מובן במכל שכן בענין הכר"ב דנח [שהי' לאחר הזכרון, ולמעלה ממנו], דעם היותו כר"ב על קיום העולם, שהכוונה בזה היא34 [34] לקיום העולם באופן כזה שיהי' כפי תכלית הכוונה (דכוונת בריאת העולם היתה בשביל ישראל35) [35]. וזהו מה שהכר"ב דנח היתה שלא יהי' הפסק ושינוי בהנהגת העולם, עוד כל ימי הארץ גו' לא ישבותו, כי עי"ז דוקא מתגלה ענין אני הו"י לא שנית36 [36]. וכמבואר בכ"מ37 [37] בענין המעלה שבהנהגה טבעית על הנהגה נסית [שמב' ההנהגות יכולים לידע גדלות הבורא38] [38], דמכיון שהנהגת הטבע היא באופן דלא ישבותו (העדר השינוי) לכן בה דוקא מתגלה הענין דלא שנית, דענין לא שנית הוא מצד כח הא"ס (שלמעלה מהגבלה ושינוי), ועד להעצמות שלמעלה מכל אור וגילוי, שבו דוקא הוא אמיתית ענין לא שנית. ומכיון שהסיבה (והכוונה פנימית) בהכר"ב על קיום העולם (חיצוניות העולמות) היא (וגם את נח באהבה זכרת, שהוא) האהבה פנימית ועצמית לישראל, לכן ענין (הפנימי) דכר"ב זה הוא שהנהגת העולם באופן דלא ישבותו תהי' באופן שכל הענינים שבעולם יסייעו לישראל בעבודתם, ושהנהגה זו בעולם (שכל עניני העולם יסייעו לישראל) תהי' באופן דלא ישבותו, שזהו תכלית המכוון דגילוי ענין לא שנית.

וזהו מה שהכר"ב דנח בא ע"י וירח ה' את ריח הניחוח שקאי לא רק על ריח הקרבנות (כפשטות הכתובים), אלא גם על ריח העבודה דמס"נ ועד לשלימות דמס"נ (כפירוש המדרש), כי מכיון שענין לא ישבותו הוא מצד גילוי כח הא"ס ועד לאמיתית הענין דא"ס שמצד העצמות (כנ"ל), לכן הוצרך להריח דמס"נ דוקא. דאף שגם עבודת הקרבנות היא דוגמת ענין המס"נ, וכמבואר בספרים39 [39] שבעת הקרבת הקרבן צריך האדם לחשוב שכל הענינים שנעשים בהקרבת [ובפרט הקרבת החלב והדם (שהוא עיקר הקרבן40)] [40] הוצרכו להעשות בו, ורק שהקב"ה בחסדו הגדול לוקח ממנו תמורה, אעפ"כ, המשכת אמיתית הענין דא"ס היא ע"י עבודת המס"נ דוקא שלמעלה מעבודת הקרבנות. ואף שגם בקרבנות אמרו41 [41] רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס, הכוונה בזה היא לבחי' א"ס כמו שהוא בגדר תואר, היינו ששייך בו ראש וסוף וצריך לשלול ולומר שאין לו סוף [דענין זה בא"ס שייך גם בבחי' הכתר42] [42]. אבל בכדי להמשיך מא"ס שאין שייך בו ראש וסוף כלל, ובפרט מהעצמות שבו הוא אמיתית ענין א"ס43 [43] (וכנ"ל דאמיתית ענין לא שנית הוא דוקא מצד העצמות), הנה המשכה זו היא ע"י העבודה דמס"נ דוקא. וע"ד הידוע בענין החילוק שבין עבודת הקרבנות ועבודת הקטורת, דעם היות ששניהם (קרבנות וקטורת) הם בחי' ריח, מ"מ הריח דקטורת מגיע למעלה יותר מריח הקרבנות44 [44], ועד"ז בריח הקטורת גופא יש כמה דרגות, ריח הקטורת שמגיע בבחי' נקב הימני (חיין) וריח הקטורת שמגיע בבחי' נקב השמאלי (חיין דחיין) [45], הנה עד"ז הוא בענין ריח העבודה דמס"נ שהוא למעלה יותר גם מהריח דקטורת (גם מדרגא הכי נעלית שבקטורת). ומכיון שהכר"ב על קיום העולם באופן דלא ישבותו הוא מצד ענין לא שנית, דאמיתית ענין זה הוא מצד העצמות כנ"ל, לכן אומר במדרש שבויירח ה' את ריח הניחוח נכלל גם ריח העבודה דמס"נ, ולא רק המס"נ דאברהם אבינו ודחנני מ'ישראל ועזרי' אלא גם המס"נ דדרא דעקבתא דמשיחא (דורו של שמד) שאינם מתחשבים עם ההעלמות וההסתרים מניעות

ועיכובים, ועומדים חזק על מעמדם באופן דסלה (נצחיות), שהריח דעבודה זו באופן דסלה למעלה משינויים, זה המשיך אמיתית הענין דלא שנית. וכמ"ש 36 אני הו' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם, שע"י ואתם בני יעקב לא כליתם, דגם כשבנ"י הם בדרגת ובמצב דיעקב (ו"ד עקב) מ"מ הם עומדים חזק בעבודתם באופן דנצחיות (לא כליתם) למעלה משינויים, וע"ד הפירוש דלעיל בזה דור גו' יעקב סלה, דהגם שהדור (דקאי בעיקר על דורו של שמד, כנ"ל) הוא במצב דיעקב מ"מ עבודתו היא באופן דסלה, נצחיות [ועד להפירוש] 46] דואתם בני יעקב לא כליתם הוא לשון תמי', דעם היות שהם בדרגת יעקב מ"מ הם בדרגה כזו שהנביא תמה מה שאינם בכללות הנפש] הנה עי"ז נמשך ומתגלה ענין אני הו' לא שנית.

וענין זה שיך לחודש תשרי [כמבואר בכ"מ 38 בענין החילוק שבין ניסן לתשרי, דבניסן הוא המשכת החיות דהנהגה נסית, ובתשרי הוא המשכת החיות דהנהגה הטבע באופן דלא ישבותו], דע"י ההחלטות טובות שבחודש תשרי לעבוד את ה' (בלימוד התורה ובקיום המצוות) בתוקף, אז קיין זאך וועט אים ניט קענען רירן [=ששום דבר לא יכול להזיז], ובפרט בזמן שמחתנו ועאכו"כ בשמח"ת שאז ממשיכים הנתינת כח על עבודת ה' בשמחה במשך כל השנה כולה [47], דהגם שהשמחה בעשיית המצוה כו' עבודה גדולה היא [48] היינו שצריך עבודה (ויגיעה) גדולה לזה, אעפ"כ הרי כאו"א מישראל נצטווה על זה, ועד שנצטווה על שמחה גדולה ביותר בדוגמת דוד המלך שהי' מפוז ומכרכר לפני ה' [49] [כמובן ממה שהרמב"ם [50] מביא הנהגה זו של דוד המלך (מפוז ומכרכר) בענין השמחה שנצטווה כאו"א מישראל, כי ע"י דוד מלך ישראל ניתנה הרשות והיכולת לכאו"א מישראל]. ושמחה זו צריכה להיות לא רק בעשיית מצוות אלו שקשורות עם ענין השמחה, כמו מצות שמח"ת ומצות שמחת בית השואבה דכתיב ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים [51] (שקאי גם על שמחת לולב, כדאיתא בירושלמי [52]), אלא גם בעשיית כל מצוה, כסיום וחזרת דברי הרמב"ם שם השמחה כו' בעשיית המצוה (מצוה סתם), ובאופן דמפוז ומכרכר. והנה ע"י התוקף בעבודת ה' במשך כל השנה, ובפרט כשהעבודה היא בשמחה גלו' שאינו מתפעל מכל ההעלמות וההסתרים וכו' וכל ההעלמות וכו' אינם מזיזים אותו ממקומו ועובד את ה' בתוקף ובשמחה גלו', ובאופן דסלה (למעלה משינויים), הנה עי"ז הוא ממשיך גם מלמעלה ענין לא שנית, שמתגלה בזה שקיום והנהגת העולם הם באופן דלא ישבותו, שהכוונה הפנימית בזה היא (כנ"ל) שהטבע דעולם (זרע וקציר גו' לא ישבותו) יסייע לישראל בעבודתם.

ועם היות שענין זה הוא בפנימיות העולם, הרי זה פועל גם בחיצוניות העולם [וע"ד המבואר בענין ההמשכה שע"י תק"ש, דעם היות שההמשכה היא בפנימיות העולמות, היא פועלת שינוי עיקרי גם בחיצוניות העולם]. ואף שאין זה נראה עדיין לעיני בשר, ואדרבה היו כמה מאורעות וכו', הנה ע"י שעומדים בתוקף ובתקוה חזקה שכל מה שהי' בעבר נסתיים כבר, דלא תקום פעמיים [53] ר"ל, ומכאן ולהבא יהיו כל הענינים בטוב הנראה והנגלה כהבטחת רבותינו נשיאינו [54], הנה ע"י התוקף בעבודת ה' ובפרט ע"י השמחה, פורצים את כל המדידות וההגבלות [55], עד שהכוונה (הפנימית) שבעולם [שכל עניני העולם יסייעו לישראל] שפועלת (כנ"ל) גם בחיצוניות העולם, תהי' נראית בגילוי גם לעיני בשר, דגם אלה שהיו תחלה מצירים לישראל [וגם אז גדול הרועה כו' כבשה אחת בין שבעים זאבים והיא משתמרת] [56] יפכו למסייעים. וכמ"ש בתחלת הסדרה (שהתחילו לקרוא בתפלת מנחה) [57] לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך גו' ועי"ז יהי' ואברכך ואגדלה שמך והי' ברכה גו' עד אשר ונברכו בך כל משפחות האדמה, וע"י אברהם אבינו נמשך ענין זה גם בכאו"א מישראל, דעי"ז שיוצא מהרגילות והטבע שלו (כמבואר בהדרושים ד"ה לך לך [58] פרטי הענינים דארצך ומולדתך ובית אביך), גם עמי הארץ יסייעו לו בעבודתו (ונברכו בך כל משפחות האדמה), בדוגמת ועמדו זרים ורעו צאנכם [59] שיהי' לע"ל, דגם בזמן הגלות חושך כפול ומכופל שבדרא דעקבתא דמשיחא יתבטלו כל המונעים, ואדרבה יפכו למסייעים. וזה נעשה גם הכנה קרובה לקיום היעוד והיתה להו' המלוכה [60], שתהי' מלכותו של הקב"ה בכל העולם כולו, גם בהשבעים ואומות ובכל השיך להם, ועד שיהי' ונגלה [61] כבוד הו' וראו כל בשר יחדיו גם הבע"ח וכו' [62] כי פי הו' דבר.

והנה הקרבנות שהקריב נח היו מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור [63] שהיו בתיבת נח. ומזה מובן, שענין וירח ה' את ריח הניחוח [כולל גם הריח דמס"נ שוירח בהקרבנות שהקריב נח] שיך לענין תיבת נח. ויובן זה בהקדים הידוע [64] דתיבת נח היא בחי' שלום, שהרי היו שם כל החיות והבהמות יחד, בדוגמת

השלום דלע"ל שיה' וגר זאב עם כבש גו'. וגם ענין זה שייך לחודש תשרי, כידוע שסוכה (שבחודש תשרי) ותיבת נח הם ענין אחד, כי גם סוכה נק' שלום (סוכת שלומך). והשלום דג' ענינים אלו (סוכה תיבת נח ולע"ל) הוא מצד ענין הדעת, כמ"ש גבי השלום דלע"ל לא ירעו ולא ישחיתו גו' (מצד) כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים[65], שמזה מובן גם בענין השלום דסוכה שהוא מצד הדעת[66], למען ידעו גו'[67], ועד"ז הוא גם בענין השלום דתיבת נח, שהוא מצד הדעת[66]. ועפ"ז תובן השייכות דתיבת נח לוירח ה' את ריח הניחוח, כי ענין השלום [תיבת נח] הוא חיבור ב' הפכים. וגם ריח הניחוח דעבודת המס"נ ועד להמס"נ דדורו של שמד הו"ע חיבור ב' הפכים. שהרי ההעלמות וההסתרים וכו' שבדרא דעקבתא דמשיחא, ובפרט המאורעות שאין להם כל הסברה, הם ענינים דהיפך הקדושה, ואעפ"כ מהפכים אותם לקדושה, דלא רק שאינם מונעים אותו ח"ו מעבודת ה', אלא אדרבה, שע"ז הוא מוסיף אומץ בעבודתו ובאופן דמס"נ, מס"נ בכח וזה נחשב לו למס"נ בפועל, כי במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא[68], ומקיים את הציווי עבדו את ה' בשמחה[69], שכל פרטי עבודתו (לימוד התורה וקיום המצוות וגם עשיית דברי הרשות לשם שמים ועד באופן דבכל דרכיך דעהו[70]) הם בשמחה גלוי'. ובשביל זה גופא (בכדי שיוכלו ישראל לקיים הציווי עבדו את ה' בשמחה) נעמט מען פון זיי צו (= נוטלים מהם) כל הנסיונות וכל ההעלמות וההסתרים, ועד שגם בזמן הגלות חושך כפול ומכופל הנה לכל בני ישראל הי' אור במושבותם[71].

והנה הכלי לזה הוא ענין השלום כפשוטו, קירוב הלבבות דכל בני ישראל, ואהבת לרעך כמוך[72], כמוך ממש. וכמבואר בהדרושים (פ' נח)[73] במעלות ענין האחדות וההתכללות, שע"ז ממשיכים משם הו', דשם זה עם היותו אחד מז' השמות שאינם נמחקים והוא בספירה מיוחדת (שם הו' בתפארת) כשאר השמות, מכל מקום הוא שם העצם שם המיוחד ושם המפורש[74]. ומבואר בזה, דבכל הספירות רק האור הוא משם הו', משא"כ בתפארת גם הכלי הוא משם הו'. ומכיון שאור וכלי הם ב' הפכים, הרי נמצא, שחיבור והתאחדות האור והכלי דתפארת (מה ששניהם הם משם הו') הוא ענין חיבור ויחוד ב' הפכים[75]. ונוסף להחיבור דב' ההפכים (אור וכלי) דתפארת גופא, הנה ספירת התפארת (שבקו האמצעי) מחברת גם את החסד והגבורה (בקו הימין והשמאל)[73]. ומזה נמצא שבקו האמצעי (ענין התפארת) ישנם כל העשר ספירות, הספירות דקו הימין ודקו השמאל הכלולים בו, והספירות דקו האמצעי גופא, כידוע[76] בענין התפארת (ועד"ז הוא בשאר הספירות דקו האמצעי) דנוסף על מה שהתפארת כוללת חסד וגבורה, יש גם עצם התפארת שהיא למעלה באין ערוך מזה שכוללת חסד וגבורה. ומכיון שאתם קרוין אדם[77] ע"ש אדמה לעליון[78], הנה עד"ז הוא בישראל שיש בהם עשרה מדריגות, ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עצץ עד שואב מימין[79], שהם כנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן (כמבואר בתניא[80] לענין עשר בחינות שבכל נפש פרטית), דענין התפארת (קו האמצעי) הוא אתם נצבים גו' כולכם, שכל העשר סוגים שבישראל (מראשיכם שבטיכם עד חוטב עצץ ושואב מימין) מתכללים להיות לאחדים כאחד[81]. דהתכללות זו היא מצד גילוי אור אין סוף שלמעלה מהתחלקות [ועד"ז ההתכללות וההתאחדות דעשר הבחינות שבכל נפש פרטית, שנעשית על ידי שנרגש בכל פרטי עבודתו (בכל עשר כחות נפשו) ענין הקבלת עול (שהיא ראשית העבודה ועיקרה ושרשה[82]) והמסירות נפש, שלמעלה מהתחלקות]. ועל ידי ההתכללות וההתאחדות בישראל, שעל ידי זה נמשך בהם משם הו', יכולים הם לפעול כל מה שהם רוצים (לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות[83]) גם כשהם במצב בלתי רצוי, כדרשת רז"ל[84] על הפסוק חבור עצבים אפרים הנח לו[85], יוצאין למלחמה ונוצחין[86], ועל אחת כמה וכמה כשישראל עוסקין בתורה ומצוות [שגם התורה נקראת שלום, וכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם[87]], ועל אחת כמה וכמה לאחר כל העבודות הכלליות דחודש תשרי הנמשכים על כל השנה [ובפרט לאחר העבודה דשמחת תורה (סיום וחזרת העבודות דחודש תשרי) שמצות היום בניגונים וריקודים[88], שבזה ניכר בגלוי האחדות דישראל, שכל ישראל מרקדים בשוה], הנה על ידי זה לא רק שהם מנצחים כשהם יוצאים למלחמה, אלא שאין צריכים למלחמה כלל, ואפילו לא להטלת אימה ופחד על המנגדים (תפול עליהם אימתה ופחד[89]), כי גם אלו שהיו תחלה מנגדים נהפכים למסייעים, פדה בשלום נפשי מקרב לי גו'[90], דהגם שבתחלה הי' מצב של קרב ומלחמה, נעשה שלום אמיתי באופן שאין שום סברא וקא סלקא דעתך לקרב ומלחמה, ועד לאמיתית ענין השלום כמו שהוא מצד בחינת מלך שהשלום שלו[91] שלמעלה מכל מדידה והגבלה, שלכן אין שייך בו שום שינוי, לא שנית.

ועל ידי ההתכללות וההתאחדות דבני ישראל, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציך ושואב מימך, ממשיכים הם משם הו' מקור הברכות, בכל המצטרך להם ויתירה מזו שנשפע להם גם עשירות (דענין העשירות הוא יותר מדי מחסורו[92]), והמשכה זו היא מיד בתחלת השנה לאחר תקיעת שופר, כידוע פירוש מאמר רז"ל[93] מתעשרת בסופה שבסופה הוא מיד לאחר תקיעת שופר, ובפרט לאחר העבודות הכלליות דחודש תשרי שלאחרי תקיעת שופר, ועל אחת כמה וכמה שמתבטלים כל המונעים ומנגדים כו' ואדרבה נהפכים למסייעים, וכנ"ל דעל ידי העבודה לצאת מהרגילות והטבע שלו וכו' (לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך) יהי ונברכו כך כל משפחות האדמה, בדוגמת ועמדו זרים ורעו צאנכם שיהי' לעתיד לבוא, דגם בזמן הגלות הנה לא רק שאינם מנגדים לישראל אלא שמסייעים להם, כי לכל בני ישראל היה אור במושבותם, ועל ידי זה נעמט מען מיט (= לוקחים) את כל הניצוצי קדושה, כספם וזהבם אתם[94], על אחת כמה וכמה בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו[95], קהל גדול ישובו הנה[96], בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו במהרה בימינו ממש.

- 1) פרשתנו ח, כא-כב.
- 2) שם ט, ט.
- 3) ב"ר פל"ד, ט.
- 4) תהלים כד, ו.
- 5) ד"ה זה תש"ח בתחלתו.
- 6) עירובין נד, א.
- 7) תו"א ויצא כא, א. וישב כט, א. ובכ"מ.
- 8) ראה אוה"ת ויצא קצב, א (בשוה"ג).
- 9) ראה לקו"ש ח"כ ע' 270.
- 10) עירובין שם.
- 11) רד"ה זה עדר"ת (המשך תער"ב ח"א ע' תלו), תש"ח.
- 12) דה"א כט, כג.
- 13) יומא סט, ב.
- 14) ספרי הובא בפרש"י עה"פ מטות ל, ב.
- 15) תהלים כז, ח.
- 16) שם, יד.
- 17) ברכות לב, ב.
- 18) ל' הכתוב – תהלים קד, לא.
- 19) ל' הכתוב – שם קמט, ב.
- 20) לקו"ת שמע"צ פח, ד ואילך.
- 21) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ועוד.
- 22) סוכות פ, ג.
- 23) ראה פסחים ח, ב.
- 24) לשון המאמר רד"ה זה תש"ח.
- 25) שמו"ר ספכ"ג.
- 26) סד"ה ויאמר משה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' תסד) – נעתק בלקו"ד כרך א קי, א. סה"מ קונטרסים ח"א נג, ב ואילך. תש"י ע' 237.
- 27) בהעלותך יב, ג.
- 28) אוה"ת תשא ע' א'תתמז ואילך. ב'ז ואילך. ד"ה הנה אנכי כורת ברית תרנ"ד.
- 29) המשך תער"ב פרק רא (ח"א ע' תח). וראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 372 ואילך.
- 30) פרשתנו ח, א.
- 31) מוסף דר"ה – ברכת זכרונות.
- 32) ד"ה בחכמה יבנה בית לאדה"ז (קה"ת, תשכ"ב). ועוד.

(33) סידור רמו, ב-ג.

(34) ראה סד"ה וירח תש"ח.

(35) פרש"י ר"פ בראשית.

(36) מלאכי ג, ו.

(37) ראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 150 ואילך. ושי"ב.

(38) עקידה שער לח – הובא ונתבאר בד"ה החודש תרנ"ד. תרס"ו. תרע"ח (דפ' החודש). ועוד.

(39) רמב"ן ובח"י עה"פ ויקרא א, ט.

(40) ראה בארוכה ד"ה איזהו גיבור תרצ"ו (סה"מ קונטרסים ח"א שעג, ב ואילך).

(41) ראה זח"ב רל"ט, א. ח"ג כו, ב.

(42) ראה המשך תער"ב פרק ריח (ח"א ס"ע תמא).

(43) ראה המשך תרס"ו ע' קסא. ובכ"מ.

(44) ד"ה וירח עדר"ת (המשך תער"ב ח"א ע' תמא ואילך).

(45) המשך תער"ב ח"א פרק רכב.

(46) תו"א יתרו סז, א. לקו"ת ר"ה סא, ד.

(47) ראה אוה"ת סוכות ע' א'תשנו. ברכה ס"ע א'תתסו ואילך. ד"ה צהר תעשה תש"ב פ"ג.

(48) רמב"ם סוף הל' לולב.

(49) ש"ב ו, טז.

(50) שם.

(51) אמור כג, מ. רמב"ם שם פ"ח ה"ב. וראה לקו"ש ח"ז ע' 267 ואילך.

(52) סוכה פ"ג ה"א.

(53) ל' הכתוב – נחום א, ט.

(54) ראה ספר מאה שערים יד, ב. יח, ב.

(55) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

(56) תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא.

(57) לך לך יב, א-ג.

(58) ראה סד"ה לך לך תרס"ז (המשך תרס"ו ע' שצז). ועוד.

(59) ישעי' סא, ה.

(60) עובדי' א, כא.

(61) ישעי' מ, ה.

(62) ראה תו"ח תצוה תפב, א.

(63) פרשתנו ח, כב.

(64) מאמרי אדה"ז אתה"ל לאזניא ע' נז. עם הגהות – אוה"ת נח (כרך ג) תרסט, א ואילך. המשך וככה

תרל"ז פצ"ה-צו.

(65) ישעי' יא, ט.

(66) המשך וככה הנ"ל פצ"ו.

(67) אמור שם, כג. וראה ב"ח או"ח ר"ס תרכה.

(68) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סל"ח. ושי"ב.

(69) תהלים ק, ב.

(70) אבות פ"ב מ"ב. משלי ג, ו. וראה טושו"ע או"ח סרל"א.

(71) בא' י, כג.

(72) קדושים יט, יח.

(73) תו"א פרשתנו י, ב ואילך. תו"ח שם ס"ד, ב ואילך. אוה"ת שם (כרך ו) תתרסז, א ואילך.

(74) נסמן בלקו"ש חט"ו ע' 234 בהערות 36-38.

(75) ראה עד"ז תו"ח שם ס"ה, סע"א ואילך.

(76) פרדס ש"א פ"ב – הובא ונתבאר בד"ה ויאמר אלקים יהי רקיע תרס"ה (קרוב לסופו). כי ה' יתן תרע"א.

ועוד.

(77) יבמות סא, רע"א.

(78) של"ה כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.

(79) נצבים כט, ט-י. לקו"ת ר"פ נצבים.

(80) רפ"ג.

(81) לקו"ת שם.

(82) תניא רפמ"א.

(83) פרשתנו יא, ו.

(84) ב"ר פל"ח, ו.

(85) הושע ד, יז.

(86) ראה תו"ח שם עד, סע"ד ואילך.

(87) רמב"ם סוף הלכות חנוכה.

(88) סה"ש תש"ה ע' 58.

(89) בשלח טו, טז.

(90) תהלים נה, יט. וראה ד"ה פדה בשלום לאדהאמ"צ פ"א (שעה"ת ח"א נה, ג-ד).

(91) שהש"ר פ"א, א (בסופו).

(92) כתובות סז, ב.

(93) ר"ה טז, ב.

(94) ישעי' ס, ט.

(95) בא י, ט.

(96) ירמי' לא, ח.